

Πανεπιστήμιο Δυτικής Αττικής

Τμήμα Φυσικοθεραπείας

Αυτοδύναμη Ακαδημαϊκή Μονάδα

Γιώργος Παπαθανασίου, Καθηγητής

Αναπληρωτής Πρόεδρος Τμήματος Φυσικοθεραπείας

Διευθυντής Α' Τομέα

ΤΕΙ Αθήνας

Φυσικοθεραπεία

Physiotherapy - Physical Therapy

Διεθνώς Αναγνωρίσιμος Όρος

Καταξιωμένο & Διακριτό Πεδίο Επιστημών Υγείας

Διακριτή Κλινική Επαγγελματική Ιδιότητα

Γιατί «Φυσικοθεραπεία» -1

- Το επιστημονικό πεδίο της «ΦΥΣΙΚΟΘΕΡΑΠΕΙΑΣ» είναι διεθνώς αναγνωρίσιμο, διακριτό και καταξιωμένο με τον ομώνυμο τίτλο.
- Η Παγκόσμια Συνομοσπονδία Φυσικοθεραπείας (WCPT, World Confederation of Physical Therapy, <http://www.wcpt.org/>) με την Ευρωπαϊκή της Περιφέρεια (ER-WCPT, <http://www.erwcpt.eu/>) αποτελούν τον μοναδικό θεσμικό εκφραστή του Επιστημονικού και Επαγγελματικού πεδίου της Φυσικοθεραπείας σε Ευρωπαϊκό και Παγκόσμιο επίπεδο.
- Η WCPT και ER-WCPT έχουν ισχυρή διεθνή παρουσία, αποτελούν θεσμικό συνομιλητή και έχουν επίσημη σχέση με τον Παγκόσμιου Οργανισμού Υγείας (WHO).
- Η WCPT δημιουργήθηκε το 1951, εκπροσωπεί 112 Εθνικούς Συλλόγους Φυσικοθεραπευτών, έχει γνωμοδοτικό ρόλο στα Ήνωμένα Έθνη και επίσημη σχέση με τον Παγκόσμιο Οργανισμό Υγείας (WHO).
- Η ER-WCPT ιδρύθηκε το 1998 και σε αυτήν εκπροσωπούνται όλες οι Εθνικές Ομοσπονδίες των Χωρών της Ευρωπαϊκής Ένωσης.

Γιατί «Φυσικοθεραπεία» -2

- Η WHO ορίζει ως διακριτή επαγγελματική ειδικότητα τους **Φυσικοθεραπευτές** → «**Physiotherapists, ISCO code 2264**», με βάση τα **International Standard Classification of Occupations** (ISCO, 2008 revision).
http://www.who.int/hrh/statistics/Health_workers_classification.pdf
- Το επάγγελμα του Φυσικοθεραπευτή ανήκει στην **World Health Professions Alliance** (WHPA, 2010) ως αυτοδύναμο επάγγελμα υγείας όπως οι ιατροί, οι φαρμακοποιοί, οι οδοντίατροι και οι νοσηλευτές.
<http://www.wcpt.org/collaborations-activities>

Γιατί «Φυσικοθεραπεία» -3

➤ Όλοι οι επιστημονικοί – επαγγελματικοί φορείς του κλάδου, διεθνώς, αυτοπεριγράφονται και αυτοπροσδιορίζονται με τον ομώνυμο τίτλο, όπως:

- Panhellenic Physiotherapists' Association, <http://www.wcpt.org/node/25572>
- Swedish Association of Physiotherapists, <http://www.fysioterapeuterna.se/In-English/>
- Norwegian Physiotherapist Association, <http://www.wcpt.org/node/24696>
- Finnish Association of Physiotherapists, <http://www.wcpt.org/node/24127>
- Chartered Society of Physiotherapy (UK), <http://www.csp.org.uk/>
- French Federation of Physiotherapists, <http://www.wcpt.org/node/23996/cds>
- Italian Association of Physiotherapists, <http://www.wcpt.org/node/24510>
- Spanish Association of Physiotherapists, <http://www.wcpt.org/node/25315>
- Cyprus Association of Physiotherapists, <http://www.wcpt.org/node/24724>
- American Physical Therapy Association, <https://www.apta.org/>
- Australian Physiotherapy Association, <https://www.physiotherapy.asn.au/>

Γιατί «Φυσικοθεραπεία» -4

➤ Letter from the WCPT to the Ministry of Education of Greece, Prof. Kostas Gavroglou

- ✓ «**Physical therapists** are qualified to undertake a comprehensive examination/assessment of the patient/client to formulate a diagnosis and prognosis/plan of care, implement a therapeutic intervention/treatment program if appropriate, evaluate the outcome of any intervention/treatment, and determine discharge arrangements.
Physical therapy entry-level education should equip physical therapists to be first contact autonomous practitioners, able to assess and treat patients/clients without referral from another medical practitioner or other third party.»
- ✓ «current professional education and practices (in Greece) are consistent with the guidelines of WCPT and the activities of the association are consistent with those of other WCPT member organisations. Recognising and using the title **physical therapist** in the Greece is consistent with the international profession represented by WCPT.»

Jonathon Kruger, Chief Executive Officer of WCPT, 20 September 2017

Πανεπιστήμιο Δυτικής Αττικής

Αυτόδύναμο & Αυτόνομο Τμήμα Φυσικοθεραπείας

Νομική και Ακαδημαϊκή Τεκμηρίωση

Γιατί «Τμήμα» Φυσικοθεραπείας -1

➤ Νομικές Προϋποθέσεις -1

Με βάση τον **N.4076/2012, άρθρο 1, παρ. 2** (Ρυθμίσεις Θεμάτων Ανωτάτων Εκπαιδευτικών Ιδρυμάτων) ορίζεται ρητά ότι:

- ✓ «Το Τμήμα αποτελεί τη βασική εκπαιδευτική και ακαδημαϊκή μονάδα του Ιδρύματος, προάγει την επιστήμη, την τεχνολογία ή τις τέχνες στο αντίστοιχο επιστημονικό πεδίο».
- ✓ Με την έννοια αυτή, κάθε επιστημονικό πεδίο, όπως αυτό ορίζεται με διεθνή επιστημολογικά κριτήρια, θα πρέπει να θεραπεύεται από αντίστοιχο Τμήμα Ανώτατου Εκπαιδευτικού Ιδρύματος.
- ✓ Προς το σκοπό αυτό, το Τμήμα εκπονεί πρόγραμμα σπουδών ώστε να θεραπεύσει το αντίστοιχο επιστημονικό πεδίο, να εκπαιδεύσει κατάλληλα και να εφοδιάσει τους αποφοίτους του με τα απαραίτητα για την άσκηση του αντίστοιχου επαγγέλματος προσόντα.

Γιατί «Τμήμα» Φυσικοθεραπείας -2

➤ Νομικές Προϋποθέσεις -2

Το Τμήμα Φυσικοθεραπείας πληροί τις προϋποθέσεις του Ν.4485/2017, άρθρο 9, παρ. 2, σύμφωνα με το οποίο: «Το Τμήμα προάγει την επιστήμη, την τεχνολογία ή τις τέχνες στο αντίστοιχο επιστημονικό πεδίο».

- ✓ Με την έννοια αυτή, η παρούσα πρόταση είναι πλήρως συμβατή με τον Νόμο: Δημιουργία ενός **Τμήματος ΑΕΙ** το οποίο θα θεραπεύει ένα πλήρως διακριτό και αντίστοιχο σε διεθνές επίπεδο επιστημονικό πεδίο, τη **Φυσικοθεραπεία (Physiotherapy - Physical Therapy)**.
- ✓ Το Τμήμα αυτό, με έντονα κλινικό χαρακτήρα, θα προάγει την επιστήμη της Φυσικοθεραπείας, τόσο σε επίπεδο Πρόληψης όσο και Αποκατάστασης, σε όφελος της Δημόσιας Υγείας και της ποιότητας ζωής των Πολιτών.

Γιατί «Αυτοδύναμο» Τμήμα Φυσικοθεραπείας

➤ Νομικές Προϋποθέσεις -3

1. Το Τμήμα Φυσικοθεραπείας του ΤΕΙ Αθήνας πληροί όλα τα κριτήρια του πρόσφατου **Ν.4485/2017, άρθρο 11**, για την αυτοδύναμη λειτουργία του στο Πανεπιστήμιο Δυτικής Αττικής. Ειδικότερα:
 - i. Στο Τμήμα ανήκουν 12 μέλη ΔΕΠ (1 υπό διορισμό) και ένα μέλος ΕΔΙΠ. Από τα 13 μέλη Διδακτικού Προσωπικού τα 9 μέλη είναι Διδάκτορες, (οι 6 κάτοχοι Διδακτορικών Τίτλων από Ιατρικές Σχολές της ημεδαπής ή αλλοδαπής). Στο Τμήμα υπηρετούν 2 Καθηγητές πρώτης βαθμίδας και 1 Αναπληρωτής Καθηγητής.
 - ii. Το Τμήμα έχει 900 περίπου ενεργούς φοιτητές.

Γιατί «Αυτόνομο» Τμήμα Φυσικοθεραπείας

Επιστημολογικά - Ακαδημαϊκά - Διοικητικά Κριτήρια

- Το Τμήμα Φυσικοθεραπείας πληροί και τα τέσσερα επιστημονικά – ακαδημαϊκά – διοικητικά κριτήρια που έθεσε ο Υπουργός και η αντίστοιχη οκταμελής επιτροπή του Υπουργείου Παιδείας για τη δημιουργία των νέων Τμημάτων στο Πανεπιστήμιο Δυτικής Αττικής.
 - [Υπουργείο Παιδείας, 17 Ιουλίου 2017, <https://www.esos.gr/arthra/51807/me-diethnos-anagnorisma-epistimonika-pedia-i-idrysi-toy-panepistimioy-dytikis-attikis>]
 - [Υπουργείο Παιδείας, 15 Σεπτεμβρίου 2017, <https://www.esos.gr/arthra/52785/spoydes-dyo-tahytiton-sto-tei-athinas-me-tin-idrysi-toy-pan-dytikis-attikis>]

Γιατί «Αυτόνομο» Τμήμα Φυσικοθεραπείας

Επιστημολογικά - Ακαδημαϊκά - Διοικητικά Κριτήρια .₁

- Το Τμήμα Φυσικοθεραπείας θεραπεύει το γνωστικό αντικείμενο της «ΦΥΣΙΚΟΘΕΡΑΠΕΙΑΣ», το οποίο «αντιστοιχεί στο διεθνώς αναγνωρισμένο επιστημονικό πεδίο» ► «PHYSICAL THERAPY ή PHYSIOTHERAPY» (1^ο Κριτήριο του Υπουργείου Παιδείας). Η Φυσικοθεραπεία αποτελεί μία διεθνώς αναγνωρισμένη, συνεχώς αναπτυσσόμενη επιστήμη η οποία απαιτεί σε βάθος θεωρητική γνώση και σημαντική εργαστηριακή, κλινική και πρακτική εκπαίδευση που οδηγεί στην οργάνωση προληπτικών παρεμβάσεων (**Πρόληψη**), στην αναγκαία διαφορική αξιολόγηση και τον κλινικό συλλογισμό για την τεκμηριωμένη επιλογή, τον σχεδιασμό και την εφαρμογή του σχεδίου θεραπείας (**Αποκατάσταση**).

Γιατί «Αυτόνομο» Τμήμα Φυσικοθεραπείας

Επιστημολογικά - Ακαδημαϊκά - Διοικητικά Κριτήρια -₂

- Το Τμήμα Φυσικοθεραπείας «**ανταποκρίνεται στις ανάγκες της οικονομίας και της κοινωνίας**» (**2^ο Κριτήριο του Υπουργείου Παιδείας**). Η Φυσικοθεραπεία διαχειρίζεται την υγεία προάγοντας την ποιότητα ζωής του ανθρώπου, ενώ εντάσσεται διεθνώς ως κλινική επιστήμη, στις Επιστήμες Υγείας, όπως η Ιατρική, Οδοντιατρική, Φαρμακευτική, Νοσηλευτική, η Επιστήμη της Διατροφής, η Λογοθεραπεία, κλπ. Απαιτεί συνεχή παραγωγή νέας γνώσης και έρευνα, η οποία θα πρέπει να συνδέεται με τον εκάστοτε πληθυσμό/έθνος και να παράγει, μέσα από καινοτομίες, τεχνογνωσία.
- Η φυσικοθεραπεία παρεμβαίνει με ηλεκτροφυσικά μέσα, με την κίνηση, την σχεδιασμένη άσκηση και ειδικές μεθόδους - τεχνικές, τόσο στο επίπεδο της πρόληψης όσο και της αποκατάστασης, προάγοντας τη Δημόσια Υγεία. Είναι αναγκαία, ως παρεχόμενη υπηρεσία, διότι με σχετικά χαμηλό κόστος βελτιώνει σημαντικά το επίπεδο υγείας και ποιότητας ζωής, χαρακτηριστικά κάθε σύγχρονης και αναπτυγμένης κοινωνικά Ευρωπαϊκής χώρας. Για τους ανωτέρω λόγους, η Πολιτεία έχει αναγνωρίσει την επαγγελματική και θεσμική αυτοτέλεια της Φυσικοθεραπείας, αναγνωρίζοντας την κεντρική ομοσπονδία του κλάδου, τον «Πανελλήνιο Σύλλογο Φυσικοθεραπευτών», ως «Νομικό Πρόσωπο Δημοσίου Δικαίου» (Ν.3599/2007, ΦΕΚ 176/1.10.2007,τ. Α) και θεσμικό συνομιλητή της.

Γιατί «Αυτόνομο» Τμήμα Φυσικοθεραπείας

Επιστημολογικά - Ακαδημαϊκά - Διοικητικά Κριτήρια -3

- Το Τμήμα Φυσικοθεραπείας θεραπεύει το γνωστικό αντικείμενο της «**ΦΥΣΙΚΟΘΕΡΑΠΕΙΑΣ**», διεθνώς «**PHYSIOTHERAPY** ή **PHYSICAL THERAPY**», το οποίο «έχει αναφορές στον Ευρωπαϊκό χώρο» (3^ο Κριτήριο του Υπουργείου Παιδείας).
 - ✓ Στην Ευρωπαϊκή Ένωση, αλλά και στις Η.Π.Α., Καναδά και Αυστραλία, τα Τμήματα Φυσικοθεραπείας είναι αυτοτελή (όπως φαίνεται και στα παραδείγματα που ακολουθούν), ενταγμένα στην Πανεπιστημιακή Εκπαίδευση, με διακριτό τίτλο Physiotherapy ή Physical Therapy και με δυνατότητα μεταπτυχιακών και διδακτορικών σπουδών.
 - ✓ Οι σπουδές στο Τμήμα Φυσικοθεραπείας του ΤΕΙ Αθήνας, αλλά και σε όλα τα ΤΕΙ της χώρας, έχουν αξιολογηθεί (εξωτερική αξιολόγηση, επίπεδο πτυχίου 6) και πληρούν τις αντίστοιχες προδιαγραφές της Ευρωπαϊκής Περιφέρειας της Παγκόσμιας Συνομοσπονδίας Φυσικοθεραπείας (European Region of World Confederation for Physical Therapy, ER-WCPT). [επισυνάπτεται σχετικό έγγραφο της WCPT]

Γιατί «Αυτόνομο» Τμήμα Φυσικοθεραπείας

Επιστημολογικά - Ακαδημαϊκά - Διοικητικά Κριτήρια _4

- **Κριτήριο Αυτοδυναμίας: πληρούνται όλες οι προϋποθέσεις του Ν.4485/2017, άρθρο 11**
[όπως επεξηγείται αναλυτικά στη σελίδα 10]

Γιατί «Αυτόνομο» Τμήμα Φυσικοθεραπείας

Επιστημολογικά - Ακαδημαϊκά - Διοικητικά Κριτήρια -5

- Εισήγηση Πρύτανη του ΤΕΙ-Α κ. Βενετίκου και Αναπληρώτριας Πρύτανη ΤΕΙ-Α κ. Λυκερίδου (κοιν: 7710/18-9-2017):
 - Οι Καθηγήτριες, ως μέλη της ΣΕΥΠ στην Επιτροπή του ΤΕΙ Αθήνας για την ίδρυση του Πανεπιστήμιου Δυτικής Αττικής, εισηγήθηκαν αιτιολογημένα την αυτονομία και την αυτοδυναμία του Τμήματος Φυσικοθεραπείας στο Πανεπιστήμιο Δυτικής Αττικής, ως ένα από τα επτά (7) Τμήματα που θα μπορούσαν να λειτουργήσουν στη Σχολή Επιστημών Υγείας του νέου Πανεπιστήμιου.

Γιατί η Συγχώνευση Φυσικοθεραπείας – Εργοθεραπείας αντίκειται στα Ελληνικά και Διεθνή Δεδομένα -1

- ✓ Με βάση τα **International Standard Classification of Occupations** (ISCO, 2008 revision), η WHO ορίζει ως διακριτές επαγγελματικές ειδικότητες τους **Φυσικοθεραπευτές** και τους **Εργοθεραπευτές**.
- ✓ Στην Ελλάδα, η πολιτεία έχει θεσμοθετήσει ως πλήρως διακριτές επαγγελματικές οντότητες τη **Φυσικοθεραπεία** και την **Εργοθεραπεία** αναγνωρίζοντάς τους (χωριστά) το καθεστώς του Νομικού Προσώπου Δημοσίου Δικαίου.
- ✓ Με βάση την Ελληνική Νομοθεσία, το Τμήμα, ως βασική ακαδημαϊκή μονάδα θεραπεύει αντίστοιχο διεθνώς αναγνωρίσιμο επιστημονικό πεδίο. Η Φυσικοθεραπεία (**Physiotherapy – Physical Therapy**) και η Εργοθεραπεία (**Occupational Therapy**) αποτελούν διεθνώς διακριτά επιστημονικά πεδία σε όλα τα ακαδημαϊκά, ερευνητικά και εκπαιδευτικά ιδρύματα.
- ✓ Η **Physiotherapy – Physical Therapy** και η **Occupational Therapy** δεν συναποτελούν κοινό Τμήμα (Department), ούτε κοινό πρόγραμμα σπουδών (Course), σε κανένα Πανεπιστήμιο στην Ευρώπη, ΗΠΑ, Καναδά, Ωκεανία.

Γιατί η Συγχώνευση Φυσικοθεραπείας – Εργοθεραπείας αντίκειται στα Ελληνικά και Διεθνή Δεδομένα .₂

➤ Letter from the WCPT to the Ministry of Education of Greece, Prof. Kostas Gavroglou

- ✓ «current professional education and practices (in Greece) are consistent with the guidelines of WCPT and the activities of the association are consistent with those of other WCPT member organisations. Recognising and using the title physical therapist in the Greece is consistent with the international profession represented by WCPT.»
- ✓ The merging of the curriculum of occupational therapy and physical therapy in Greece will change this situation.
- ✓ The two professions of occupational therapy and physical therapy share some common foundation knowledge however, they are fundamentally different professions with different graduate competencies. It is likely that a graduate of this merged course would fail to meet WCPT's description of physical therapist, or the physical therapist heading in the United Nations International Standard Classification of Occupations».

Jonathon Kruger, Chief Executive Officer of WCPT, 20 September 2017

Γιατί η *Συγχώνευση* Φυσικοθεραπείας – Εργοθεραπείας αντίκειται στα Ελληνικά και Διεθνή Δεδομένα .₃

- **Letter from the ER-WCPT to the Ministry of Education, Research & Religious Affairs of Greece**
- ✓ Θα αποσταλεί συνημμένο το 1° δεκαήμερο του Οκτώβρη

Αυτοτελής Λειτουργία Τμήματος Φυσικοθεραπείας στο Πανεπιστήμιο Δυτικής Αττικής

➤ Τελική Πρόταση

- ✓ Η «**Φυσικοθεραπεία**» διαθέτει όλα τα χαρακτηριστικά επιστημονικού πεδίου Πανεπιστημιακού Τομέα της Ανώτατης Εκπαίδευσης, με κλινικό προσανατολισμό. Το επιστημονικό αυτό πεδίο θα πρέπει να θεραπεύεται από την **Αυτοτελή Λειτουργία Τμήματος στο Πανεπιστήμιο Δυτικής Αττικής**, με τον ομώνυμο τίτλο, διεθνώς καθιερωμένο, αναγνωρίσιμο και καταξιωμένο στην Ελληνική κοινωνία.
- ✓ Η λειτουργία **Αυτοτελούς Τμήματος Φυσικοθεραπείας**, η ενδυνάμωσή του σε ανθρώπινο δυναμικό και η ενίσχυσή του σε κτηριακή – υλικοτεχνική υποδομή, θα συμβάλλει στην άριστη κατάρτιση επιστημόνων και στελεχών για την παροχή υψηλού επιπέδου υπηρεσιών υγείας, την προαγωγή της Δημόσιας Υγείας και τη βελτίωση της ποιότητας ζωής των Ελλήνων πολιτών.
- ✓ Το **Τμήμα Φυσικοθεραπείας**, με θεαματικά υψηλή ζήτηση και αποδοχή στην Ελληνική κοινωνία, θα ενισχύσει την ελκυστικότητα του νέου Πανεπιστημίου. Παράλληλα, θα διασφαλίσει τόσο τα επαγγελματικά δικαιώματα των αποφοίτων του, όσο και τη δυνατότητα ισοτιμίας του Πτυχίου Φυσικοθεραπείας με άλλα Ιδρύματα της Αλλοδαπής.

Παράρτημα

οι Σπουδές Φυσικοθεραπείας στην Ευρώπη

οι Σπουδές Φυσικοθεραπείας στην Ευρώπη

- Στην Ευρώπη, οι σπουδές Φυσικοθεραπείας είναι ενταγμένες στην Πανεπιστημιακή Εκπαίδευση σε Ιατρικές Σχολές, σε Σχολές Επιστημών Υγείας ή σε Σχολές Επιστημών.
- Στην Ευρώπη, οι σπουδές Φυσικοθεραπείας οργανωμένες από αυτοτελή, στη συντριπτική τους πλειοψηφία, Departments of Physiotherapy or Courses in Physiotherapy και διαμέσου προγραμμάτων 180ECTS ή 240ECTS οδηγούν σε απόκτηση Πτυχίου «Φυσικοθεραπείας» επιπέδου 6, σύμφωνα με το Ευρωπαϊκό και Εθνικό πλαίσιο προσόντων (Bachelor of Science in Physiotherapy).
- Ακολουθούν παραδείγματα Πανεπιστημίων με αυτοτελή Τμήματα Φυσικοθεραπείας από πολλές Ευρωπαϊκές Χώρες ή αυτοτελή Προγράμματα Σπουδών Φυσικοθεραπείας (Courses in Physiotherapy).

Ηνωμένο Βασίλειο

- **Manchester Metropolitan University, Physiotherapy Department, BSc (Hons) in Physiotherapy**
<http://www2.mmu.ac.uk/study/undergraduate/courses/2017/14095/>
- **University of Liverpool, School of Health Sciences, BSc (Hons) in Physiotherapy**
<https://www.liverpool.ac.uk/study/undergraduate/courses/physiotherapy-bsc-hons/overview/>
- **King's College London, Course in Physiotherapy, BSc in Physiotherapy**
<file:///C:/Users/user/Downloads/prospectus.pdf> page 81
- **University of East London, The School of Health, Sport and Bioscience, BSc Physiotherapy**
<https://www.hotcoursesabroad.com/study/uk/school-college-university/university-of-east-london/3737/international.html>
- **University of Central Lancashire, School of Health Sciences, BSc (Hons) in Physiotherapy**
<https://www.hotcoursesabroad.com/study/course/uk/physiotherapy-bsc-hons/54965160/program.html?nationCode=72&nationCntryCode=72>

Σκανδιναβικές Χώρες

- **Sweden:** University of Gothenburg, Bachelor of Science in Physiotherapy
<http://studentportal.gu.se/english/graduation-and-degrees/degrees/professional-degrees/>
- **Sweden:** University of Uppsala, Faculty of Medicine, Dpt of Neuroscience, Physiotherapy
http://katalog.uu.se/organisation/?orgId=MF&languageId=1&type=en_unit
<http://katalog.uu.se/organisation/?orgId=X44>
- **Finland:** Metropolia University of Applied Sciences, Degree in Physiotherapy
<http://www.metropolia.fi/en/academics/degree-programmes-in-finnish/physiotherapy/>
- **Norway:** MAHSA University, Bachelor of Physiotherapy
[https://www.healthcarestudies.com/Bachelor-of-Physiotherapy-\(Hons\)/Malaysia/MAHSA-University/](https://www.healthcarestudies.com/Bachelor-of-Physiotherapy-(Hons)/Malaysia/MAHSA-University/)

Γαλλία - Γερμανία

- **Université Paris Descartes**, Paris-ADERF Physiotherapy School, State Diploma of Physiotherapists
<https://www.univ-paris5.fr/eng/ACADEMICS/Organization-of-studies/health-studies>
- **France: ÉCOLE D'ASSAS**, Physiotherapy College
<http://www.ecoledassas.com/physiotherapy-student-admission/>
- **France: Université de Lyon**, Lyon 1, Health Sciences, Degree in Physiotherapy
<https://www.univ-lyon1.fr/education/offer-of-formation-768132.kjsp?RH=1406186386487>
- **Physiotherapy Education Programs in Germany:**
https://www.physio-deutschland.de/fileadmin/data/bund/Dateien_oeffentlich/Beruf_und_Bildung/Ausbildung/PT-Education_Programs_in_Germany.pdf
- **Germany: Hochschule Furtwangen University**, Bachelor of Science in Physiotherapy
<http://en.hs-furtwangen.de/faculty/health-safety-society/physiotherapy-bachelor.html>

Βέλγιο - Ολλανδία

- **Belgium:** Ghent University, Faculty of Medicine and Health Sciences, Department of Physical Therapy and Rehabilitation, Bachelor + MSc Degree <https://www.ugent.be/ge/revaki/en>
- **Belgium:** Vrije Universiteit Brussel, Bachelor in Physiotherapy
<http://www.vub.ac.be/en/exchange/physiotherapy/programme/e/exchange-ba-physiotherapy>
- **Nederland:** Amsterdam University of Applied Sciences, Bachelor of Health (Physiotherapy) degree
https://www.studyinholland.co.uk/course/study_in_amsterdam/amsterdam_university_of_applied_science/amsterdam_university_of_applied_science_physiotherapy.html
- **Nederland:** Saxion University of Applied Sciences, Department of Physiotherapy, Bachelor in Physiotherapy
<https://www.saxion.edu/site/programmes/degree/details/bachelor-physiotherapy/bachelor-physiotherapy/>
- **Nederland:** Hanze University of Applied Sciences, Bachelor of Physiotherapy
https://www.studyinholland.co.uk/course/study_in_groningen/hanze_university_groningen/hanze_physiotherapy.html

Iσπανία

- **Universidad CEU San Pablo**, Madrid, School of Medicine, Degree in Physiotherapy
http://www.uspceu.com/international_website/uk/estudio.aspx
- **Vniversitat De Valencia**, Department of Physiotherapy
<http://www.uv.es/uvweb/physiotherapy-department/en/department-physiotherapy-1285858394954.html>
- **Universitat Internacional de Catalunya**, Degree in Physiotherapy
<http://www.uic.es/en/health>
- **Universitat CEU Cardenal Herrera**, Valencia, Degree in Physiotherapy
<https://www.uchceu.com/en/about-us/faculties/faculty-of-health-sciences>

Ιταλία

- **Università Degli Studi di Milano**, School of Medicine, Bachelor Program in Physiotherapy
<http://www.unimi.it/ENG/courses/65509.htm>
- **University of Rome Tor Vergata**, School of Medicine and Surgery, Bachelor Degree in Physiotherapy
http://web.uniroma2.it/module/name/Content/newlang/english/action/showpage/navpath/COU/content_id/44052/section_id/5416
- **Università Di Bologna**, Bachelor Program in Physiotherapy
<http://www.unibo.it/en/teaching/degree-programmes/programme/2014/8476>
- **Humanitas University**, Degree in Physiotherapy
<https://www.hunimed.eu/courses/physiotherapy/>

Χώρες Βαλτικής

- **Λετονία:** Rīga Stradiņš University Latvija, Fizioterapeitiem un citam arstniecibas personam
<https://www.rsu.lv/talakizglitiba-un-kursi/profesionalas-pilnveides-kursi>
- **Λιθουανία:** Klaipeda State University of Applied Sciences, Faculty of Health Sciences, Physiotherapy
http://www.studyinlithuania.lt/en/study_programs/physiotherapy_2

Κύπρος

- **European University of Cyprus**, School of Sciences, Bachelor Degree in Physiotherapy

http://www.euc.ac.cy/easyconsole.cfm/id/176/dep/168/program_id/131/lang/en

- **University of Nicosia**, School of Sciences, Bachelor Degree in Physiotherapy

<https://www.unic.ac.cy/el/schools/school-sciences-and-engineering/department-life-health-sciences/physiotherapy-bsc-4-years>